

IŠ UŽSIENIO TERMINOLOGIJS

UŽSIENIO TERMINOLOGIJS MOKYKLŲ APŽVALGA

Terminologijos mokslo pagrindus bandyta dėti ketvirtajame 20 a. dešimtmetyje. Susidomėjimas terminija kilo iš karto keliuose šalyse – Austrijoje, Vokietijoje, Rusijoje, Čekijoje. Šių šalių mokslininkų darbai leidžia skirti dvi terminologijos mokyklas: Vienos ir rusų.

Šių mokyklų atstovai laikosi panašių principų, skirtumas tik tas, kuriai teorijos daliai skiriama daugiausia dėmesio. Galima pastebėti tris požiūrius, kurie iš esmės vienas kitam neprieštarauja:

- Terminologija – tarpdalykinis, bet savarankiškas mokslas. Bendroji terminologijos teorija remiasi požiriu, pagal kurį svarbiausia – sąvokų pobūdis, jų ryšiai, ryšiai tarp terminų ir sąvokų. Toks ėjimas nuo sąvokos prie termino atskiria vienus nuo kitų terminologijos ir leksikografijos metodus.

- Didžiausias dėmesys tenka filosofijai, t. y. loginei sąvokų sistemų klasifikacijai.

- Pagrindinis dėmesys skiriamas kalbotyrai, kuri terminiją laiko kalbos žodyno dalimi, o specialiąsias kalbas – bendrinės kalbos posistemiais. Terminijai taikomi lingvistikos ir leksikografijos metodai (Felber 1984: 31; Cabré 1999: 7).

Vienos mokykla remiasi austrų mokslininko ir inžinieriaus E. Wüsterio darbais. 1931 m. už Štutgarto universitete apgintą disertaciją „Internationale Sprachnormung in der Technik“ („Tarptautinis technikos kalbos norminimas“) jam buvo suteiktas daktaro laipsnis. Tais pačiais metais darbas, kuriame išdėstyti terminologijos teorijos pagrindai, buvo praplėstas ir išspausdintas. 1935 m. knyga išversta ir išspausdinta SSRS. Šiame iki šiol aktualumo nepraradusiame darbe į terminiją žvelgiama kaip į komunikacijos priemonę, nagrinėjančią sąvokų pobūdį, jų tarpusavio ryšius, savybes, apibrėžimus, terminų darybą, sąvokų ir terminų standartizavimą, jų tarptautinimą. E. Wüsterio terminologinių tyrinėjimų rezultatas – bendroji terminologijos teorija. Svarbus jos aspektas – sąvokų ir terminų standartizavimas.

Po II pasaulinio karo E. Wüsteris daugiausia laiko skyrė terminologijos principų rengimui ISO (Tarptautinė standartizacijos organizacija). Jis pats parengė beveik visų dokumentų projektus. Ilgamečio E. Wüsterio darbo rezultatas – apie 500 publikacijų apie terminologiją, terminų standartizavimą, dokumentavimą, transliteraciją, simbolių teoriją, klasifikaciją, tezaurų teoriją, UDK (Universalioji dešimtainė klasifikacija) ir kt. Svarbiausiais darbais E. Wüsterio kolega ir sekėjas H. Felberis laiko šiuos: „Internationale Vereinheitlichung von technischen Fachausdrücken“ („Tarptautinis technikos terminų vienodinimas“) (1957), „Das Wort in der Welt“ („Pasaulio įvardijimas“) (1959), „Die Struktur der sprachlichen Begriffswelt und ihre Darstellung in Wörterbüchern“ („Kalbinio sąvokų pasaulio sandara ir jo pateikimas žodynuose“) (1959), „Begriffs- und Thema-klassifikationen. Unterschiede in ihrem Wesen und ihrer Anwendung“ („Sąvokų ir dalykų klasifikacijos. Jų esmės ir taikymo skirtumai“) (1971), „Die Umkehrung einer Begriffsbeziehung und ihre Kennzeichnung in Wörterbüchern“ („Sąvokų ryšio apgrąža ir jo apibūdinimas žodynuose“) (1974) (Felber 1984: 34). Glaustai E. Wüsterio idėjos pateikiamos jo paties parengtame bendrosios terminologijos teorijos ir terminografijos įvade, kuris buvo skirtas Vienos universitete skaityto terminologijos kurso klausytojams. „Einführung in die Allgemeine Terminologielehre und terminologische Lexikographie“ („Bendrosios terminologijos teorijos ir terminografijos įvadas“) jau po E. Wüsterio mirties išspausdintas 1979 m. kaip leidinio „Schriftenreihe der Technischen Universität Wien“ 8-asis tomas. Plačiau apie E. Wüsterį žr. *Terminologija* 5, 126–129.

Toliau Vienos mokyklos idėjas plėtoja H. Felberis, G. Budinas, C. Galinskis, W. Nedobity. Paminėtina H. Felberio parengta moko-moji priemonė „Terminology manual“ („Terminologijos vadovas“) (UNESCO, Paris, 1984).

Ryškiausias Vienos mokyklos bruožas – dėmesys sąvokoms bei terminologijos darbo kreipimas į terminų ir sąvokų standartizavimą. Terminija čia daugiausia rūpinasi atskirų sričių specialistai. Tokia kryptimi dirba dauguma Vidurio ir Šiaurės Europos šalių – Austrija, Vokietija, Norvegija, Švedija, Danija.

Rusų terminologijos mokyklos teorinių pagrindų kūrimas pradė-

tas IV dešimtmečio pradžioje. Terminologijos darbo metodologiją gana profesionaliai pateikė rusų terminologijos mokyklos pradininkas Dmitrijus Lottė. Turėdamas inžinieriaus, o ne kalbininko išsilavinimą, jis pakankamai kvalifikuotai nagrinėjo tokius lingvistinius specialiosios leksikos reiškinius, kaip sinonimija, polisemija ir homonimija, žodžių daryba ir žodžių jungimas, įvairių tipų leksinių formų abreviacija, leksemų ir morfemų skolinimas ir asimiliacija, nustatė bendruosius terminijos tvarkybos principus ir pateikė svarbiausius „idealaus“ termino reikalavimus. D. Lottės, E. Drezeno, G. Vinukuro, A. Reformatskio darbai padėjo pamatą rusų terminologijai. 1933 m. buvo įkurta TSRS mokslų akademijos Technikos terminologijos komisija (Комиссия технической терминологии), vėliau – Mokslo ir technikos terminologijos komitetas, dabar – Mokslo terminologijos komitetas (Комитет научной терминологии), kurios pagrindinis uždavinys buvo sukurti terminologijos teoriją ir terminologijos tvarkybos metodologiją.

Antrasis terminologijos plėtros etapas Tarybų Sąjungoje prasidėjo V dešimtmečio pabaigoje ir tęsėsi iki VII dešimtmečio pabaigos. Tuo laikotarpiu nagrinėjamas termino statusas, dėl kurio kilo smarkios diskusijos (A. Reformatskio, L. Kapanadzės ir kt. darbai), terminų ir nomenklatūrinių pavadinimų santykis, loginiai terminologijos aspektai ir terminų vertimo klausimai.

Kitas rusų terminologijos plėtros etapas, vykęs VIII–IX dešimtmečiais, išsiskyrė ryškiu terminologijos darbų pagausėjimu, tyrimų geografijos išsiplėtimu bei regioninių centrų ir terminologijos grupių atsiradimu. Pagrindine tyrimų kryptimi tampa beveik standartinis struktūrinis semantinis konkrečių terminų sistemų aprašymas. Terminologijos centras išlieka Maskva, net keliose to miesto organizacijose dirbamas terminologijos darbas. Mokslo ir technikos terminologijos komitetas tęsia tyrimus, pradėtus D. Lottės. Maskvos poligrafijos institute T. Kandelaki pradėjo skaityti pirmąjį specialų terminologijos teorijos kursą. Intensyvūs įvairiapusiai terminologijos tyrimai buvo atliekami Maskvos valstybinio universiteto Filologijos fakultete, kur dirbo P. Denisovas, V. Danilenko, V. Leičikas, V. Prochorova, P. Veselovas, R. Cagolova. Be to, čia įsikūrė prof. O. Achmanovos terminologijos grupė, kuriai priklausė G. Agapova, N. Gvi-

šiani, M. Gluško, S. Griniovas, V. Nalepinas, ir buvo išspausdintas vienas iš pirmųjų rusų mokyklos terminologijos vadovėlių „Terminology: Theory and Method“ („Terminologija: Teorija ir metodai“).

Tuo metu atsiranda Leningrado terminologijos centras, kuris didžiausią dėmesį skiria istoriniams terminologijos tyrimams (L. Kutina, F. Sorokoletovas, E. Konovalova, E. Čiupilina, A. Gerd), terminografijai (A. Gerd, A. Moisejevas, M. Antonova) bei nomenų nagrinėjimui (L. Komolova).

B. Golovinas įkūrė Gorkio terminologijos grupę. Jai priklausė R. Kobrinas, V. Nemčenko, K. Averbuchas, L. Pekarskaja, O. Makarichina ir kt. Ši grupė išsiskyrė tuo, kad plačiau pradėjo taikyti lingvistinės statistikos metodus, ieškoti labiausiai paplitusių terminų kūrimo modelių, nagrinėti terminologinių tyrimų automatizacijos problemas ir t. t. Gorkio valstybiniame universitete VIII–IX dešimtmečiais buvo leidžiamas rinkinys „Термин и слово“ („Terminas ir žodis“), kuriame spausdinti straipsniai apie termino ir terminų sistemų specifiką, terminų funkcionavimą moksliniuose tekstuose, apie lyginamuosius skirtingų kalbų terminų tyrinėjimus.

Tuo pat laiku, kaip ir Gorkio, atsiranda Voronežo grupė, vadovaujama S. Ivanovo ir E. Aniuškino. Ji nemaža dėmesio skiria terminografijos problemoms, nagrinėja technikos terminiją, plačiai taiko statistikos metodus. IX dešimtmetyje Voronežo terminologai leidžia mokslo darbų rinkinį „Отраслевая терминология“ („Šakos terminologija“). Rinkiniuose nagrinėjamos aktualios terminologijos problemos, susijusios su ūkio šakų terminų kūrimu, funkcionavimu ir plėtra.

Terminologijos tyrimai atliekami ir Omske bei Čeliabinske. Omsko terminologijos centras, vadovaujamas L. Tkačevos, nagrinėjo ekstralingvistinius terminologijos procesus, terminijos kūrimo sociolingvistinius aspektus, mokslo ir technikos terminų ideologizaciją. Čeliabinsko terminologijos grupė, įkurta L. Škatovos, sprendžia onomasiologines rusų terminologijos problemas, kasmet rengia konferencijas ir publikuoja jų pranešimus.

Paskutiniame XX a. dešimtmetyje pastebimas kokybinis terminologijos šuolis, kuriam didelės reikšmės turėjo jau aptartos terminologijos grupės ir centrai, jų leidžiami mokslo darbų rinkiniai bei

dar keletas organizacijų ir fundamentalių darbų, išleistų po 1990-ųjų metų.

Didžiulį terminų standartizavimo darbą atlieka Rusijos mokslo tiriamasis terminologijos klasifikacijos ir standartizacijos bei kokybės informacijos institutas (Всероссийский научно-исследовательский институт классификации терминологии и информации по стандартизации и качеству), kuris nuo 1968 m. leidžia mokslinį techninį informacinį rinkinį „Научно-техническая терминология“ („Mokslo ir technikos terminologija“). Rinkinio tematika pastutinio XX a. dešimtmečio pradžioje labai išsiplėtė, įtraukus teorinius terminijos tvarkybos, kūrimo, naujų mokslo šakų ir naujų terminų sistemų sudarymo klausimus.

Terminologijos grupė, įsikūrusi Mokslų akademijos Kalbotyros institute ir vadovaujama A. Superanskajos, parengė fundamentalias monografijas „Общая терминология: Вопросы теории“ („Bendroji terminologija: Teorijos klausimai“) (1989) ir „Общая терминология: Терминологическая деятельность“ („Bendroji terminologija: Terminologinė veikla“) (1993). Šiais darbais buvo pereita nuo kiekybės prie kokybės ir prie naujo teorinio terminologijos lygmens.

1992 m. įkurta Charkovo leksikografų bendrija, vadovaujama V. Dubičinskio. Bendrijos nariai yra įvairių šalių mokslininkai, nagrinėjantys terminų tvarkybos ir leksikografijos problemas. Ji organizuoja mokslines konferencijas ir seminarus, kurių medžiagą spausdina leksikologijos ir leksikografijos mokslo darbų rinkinyje „Vocabulum et vocabularium“ (1994–1998), leidžia informacinį biuletenį „Lex“.

Didelis įvykis, patvirtinantis naują terminų tvarkybos etapą Rusijoje, buvo V. Tatarinovo iniciatyva 1993 m. įkurta Rusijos terminologų bendrija (РоссТерм). Pagrindiniai šios bendrijos uždaviniai: mokslinių terminologijos ir terminografijos tyrinėjimų koordinavimas, mokslinių konferencijų ir seminarų organizavimas, darbų publikavimas bendrijos rinkinyje „Терминоведение“ („Terminologija“, vyr. red. V. Tatarinovas), ryšių su užsienio terminologais palaikymas ir kt. Bendrija kasmet organizuoja tarptautines mokslines konferencijas „Терминологические чтения РоссТерма“ („Terminologiniai RossTermo skaitymai“), kurių medžiaga spausdinama rinkinyje „Терминоведение“ („Terminologija“) (1994–1998) ir „Термино-

ведение и преподавание иностранных языков“ („Terminologija ir užsienio kalbų dėstymas“) (1999).

Didžiausiu XX a. paskutinio dešimtmečio terminologijos laimėjimu laikomos monografijos: V. Leičio ir L. Besekirskos „Терминоведение: предмет, методы, структура“ („Terminologija: objektas, metodai, struktūra“) (1998) ir V. Tatarinovo „Теория терминоведения. Т. 1. Теория термина: история и современное состояние“ („Terminologijos teorija. T. 1. Terminų teorija: istorija ir dabartinė padėtis“) (1996). Šiuose labai rimtuose teoriniuose darbuose apibendrinti paskutiniųjų 30 metų terminologijos tyrinėjimų rezultatai, pateikti svarbiausi termino postulatai, pagrindinės terminologinių tyrinėjimų kryptys ir metodai, aktualios problemos ir terminologijos plėtojimo uždaviniai.

Terminologijai svarbios S. Griniovo idėjos, iškeltos jo knygoje „Введение в терминоведение“ („Terminologijos įvadas“) (1993) ir „Исторический систематизированный словарь терминов терминоведения“ („Istorinis sisteminis terminologijos terminų žodynas“) (1998). Toks žodynas sudarytas pirmą kartą, jis apima 3245 terminus. Pasak autoriaus, šis žodynas rodo pakankamą terminologijos kaip kompleksinės mokslinės taikomosios disciplinos brandą.

Aktualūs ir perspektyvūs atrodo terminų apibrėžimų tyrinėjimai S. Šelovo monografijoje „Определение терминов и понятийная структура терминологии“ („Terminų apibrėžimas ir terminologijos sąvokų struktūra“) (1998). Darbe naujai sprendžiami tokie klausimai, kaip kalbinė terminų prigimtis, terminų apibrėžimų tipai, terminologijos sąvokų struktūra ir kt.

Pagrindinės rusų mokyklos terminologinių tyrinėjimų kryptys ir metodai iki 1972 m. nustatyti ir pateikti dviejose V. Tatarinovo chrestomatijos knygoje „История отечественного терминоведения. Т. 2. Направления и методы терминологических исследований“ („Tėvyninės terminologijos istorija. T. 2. Terminologinių tyrinėjimų kryptys ir metodai“) (1995, 1999).

Kitos terminologijos mokyklos ir centrai. Prahos terminologijos centras išaugo iš Prahos funkcinės lingvistikos mokyklos. 20 a. IV dešimtmetyje Čekijoje plėtojosi bendrinės kalbos teorija, t. y. nacio-

nalinės daugiavienės kalbos ir jos stilistinio diferencijavimo, taip pat kalbos kultūros teorija, padėjusi pagrindus šiuolaikinei terminologinei veiklai Čekijoje ir Slovakijoje (Vančura, Kopecký, Čoda). Prahos terminologijos centras rėmėsi ir E. Wüsterio idėjomis. Laikytasi požiūrio, kad mokslo kalba, t. y. specialioji kalba, yra funkcinė kalba. Mažiausias funkcinės kalbos vienetas – terminas. Terminologijos sistema – tai sistema žyminių (designations), kurie įvardija sąvokų sistemą. Prahos lingvistai skyrė keturis stilius: profesinį, estetinį, žurnalistinį ir šnekamąjį. Profesinis stilius laikomas bendrinės kalbos šerdimi. Terminas – profesinis leksinis vienetas ir nacionalinės bendrinės kalbos profesinio funkcinio stiliaus dalis. Lingvistinės normos gali būti kodifikuotos. Tai padeda užtikrinti kalbos pastovumą. Terminijos kodifikavimas – terminų ir sąvokas žyminčių apibrėžimų pateikimas terminų žodynuose ir standartuose. Didesnis dėmesys skirtas standartizavimui, nes standartus rengia tam tikra institucija, todėl jie patikimesni ir objektyvesni negu žodynai, kuriuos rengia individualus asmuo. Skiriami keturi praktinio darbo aspektai: 1) mokslinių ir techninių tekstų analizė, 2) kalbos kultūros metodologijos taikymas (sąmoningas įsikišimas), 3) nominacijos teorijos principų taikymas, įskaitant ir žodžių darybos teoriją, 4) loginių principų taikymas terminams ir sąvokoms klasifikuoti (Felber 1984: 35–36). Pagrindinis dėmesys skiriamas specialiųjų kalbų struktūriniam ir funkciniam aprašymui, daug dėmesio tenka standartizavimui.

Terminologijos darbą Čekoslovakijoje daugiausia dirbo Čekoslovakijos terminijos standartų komitetas, kuriam vadovavo Čekų kalbos institutas bei Slovakijos mokslų akademija. Žymiausiu Prahos mokyklos atstovu laikomas L. Drozdas. Paminėtini Čekijos ir Slovakijos terminologų darbai – L. Drozdo „Deutsche Fach- und Wissenschaftssprache“ („Vokiečių profesinė ir mokslo kalba“) (kartu su W. Seibicke, Wiesbaden, 1973), J. Horeckio „Základné problémy terminológie“ („Pagrindinės terminologijos problemos“) leidinyje „Aktuálné problémy lingvistickej terminológie“ (Bratislava, 1976), B. Havraneko „Terminologie“ („Terminologija“) leidinyje „Ottov slovník naučný nové doby. Dodatky VI. S. 1074“ (Praha, 1943), B. Poštolokovos, M. Roudny, A. Tejnoro „O české terminologii“ („Apie čekų terminologiją“) (Praha, 1983).

M. T. Cabré skiria keturis terminologijos raidos etapus: ištakų (1930–1960), kūrimosi (1960–1975), bumo (1975–1985) ir plėtros (1985 – iki šių dienų) (Cabré 1999: 5). Pirmuoju etapu didžiausią įtaką terminologijos raidai turėjo minėtos mokyklos, 20 a. VIII ir IX dešimtmečiais terminologinė veikla išplito Kanadoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Skandinavijos šalyse, pastaruoju metu – ispaniškai ir portugaliskai kalbančiose šalyse ir Japonijoje bei Kinijoje.

Kanadoje daugiausia dėmesio skiriama įvairių kalbų terminų greitinimo, vertimo bei terminų darybos klausimams, vartosenai bei standartizacijai, terminų bankams. Terminų darybą tyrinėjo ir *neonimijos* terminą pasiūlė vienas žymiausių Kanados terminologų G. Rondeau. Paminėtinas jo darbas „Introduction à la terminologie“ („Terminologijos įvadas“) (Montreal, 1984). Daug apie terminologiją rašė A. Rey, R. Kocourekas. Kanadoje ir kitose prancūziškai kalbančiose šalyse pagrindinis dėmesys skiriamas tradiciniam lingvistiniam požiūriui į terminologiją, terminologinė veikla dažnai orientuojama į vertimą ir kalbos planavimą. 1979 m. įkurtas tyrimų centras „Groupe Interdisciplinaire de Recherche Scientifique et Appliquée en Terminologie“ (GIRSTERM) Lavalio universitete Kvebeke, kuriam vadovavo prof. G. Rondeau.

Labai sparčiai terminologijos darbas plėtojamas Skandinavijoje. VIII dešimtmečio pab. – IX dešimtmečio pr. čia įkurti terminologijos centrai, nacionaliniai terminų bankai. Šiaurės šalyse pagrindinis dėmesys tenka empiriniams tyrinėjimams, E. Wüsterio metodų taikymui toms sritims, kurioms jie anksčiau nebuvo taikomi, pavyzdžiui, teisei ar ekonomikai, terminologijos mokymui. Vyrauja pragmatiškas požiūris į standartizaciją: standartizuojama turi būti tik tai, kas būtina ir tinkama. Minėtinas Kopenhagos ekonomikos mokykloje H. Pichto ir J. Draskau parengtas terminologijos vadovėlis „Terminology: an introduction“ („Terminologija: įvadas“) (Guildford, Surrey, 1986).

Kitose Europos šalyse irgi dirbamas terminologijos darbas. Vokietijoje didžiausias dėmesys buvo skiriamas ne tiek terminologijai atskirai, kiek specialiajai kalbai. Terminologijos teorija plėtojama lygiagrečiai su klasifikacijos teorija ir žinių inžinerija. Minėtini L. Hoffmanno, I. Dahlbergo, K.-D. Schmitzo darbai. Didžiojoje Britanijoje

panašia kryptimi Mančesterio universitete dirbo J. C. Sageris. Žinomiausi jo darbai – „English special languages. Principles and practice in science and technology“ („Specialioji anglų kalba. Principai ir praktika mokslo ir technikos srityje“) (kartu su D. Dungworthu ir P. McDonaldu, Wiesbaden, 1980) ir „A practical course in terminology processing“ („Praktinis terminijos tvarkybos kursas“) (Amsterdam / Philadelphia, 1990). Terminologus galėtų dominti mūsų kaimynų darbai – S. Gajdos „Wprowadzenie do teorii terminu“ („Terminologijos įvadas“) (Opole, 1990) ir V. Skujinios „Latviešu terminoloģijas izstrādes principi“ („Latvių terminijos kūrimo principai“) (Rīga, 1993).

Terminologijos veikla Europos šalyse labai plati ir įvairi. Dauge lyje šalių įkurti nacionaliniai terminologijos centrai, terminų bankai. 1996 m. Danijoje įkurta EAFT – European Association for Terminology (Europos terminologijos asociacija).

Iš pasauliniu mastu terminologijos veiklą plėtojančių organizacijų pirmiausia minėtinos penkios – Infoterm, TermNet, IITF, ISO TK/37 ir GTW.

Infoterm – International Information Centre for Terminology (Tarptautinis terminologijos informacijos centras) įkurtas 1971 m. E. Wüsterio iniciatyva. Jo tikslas – remti bendradarbiavimą terminologijos srityje, patikimos ir daugiafunkcės terminijos plėtrą, teikti informaciją apie terminologinę įvairių šalių veiklą, kurti terminologijos organizacijų tinklą.

20 a. VIII dešimtmečio pabaigoje UNESCO įpareigojo Infoterm'ą parengti tarptautinio terminologijos tinklo planą. 1988 m. įkurtas TermNet. Jam keliama uždaviniai kurti ir skleisti terminologijos darbui skirtą programinę įrangą, rengti ir leisti spaudinius, organizuoti mokymą. Šiuo metu TermNet yra apie 50 narių iš 20 šalių. Kartu su Infoterm, GTW ir IITF ši organizacija rengia ir kas ketvirtį leidžia žurnalą „TermNet News“ („TermNet naujienos“), kuriame daugiausia dėmesio skiriama terminų bankams, terminologijos mokymui, kalbos planavimui ir terminijos standartizavimui. Taip pat ši organizacija leidžia monografijas, bibliografijas, konferencijų pranešimų rinkinius.

IITF – Internationales Institut für Terminologieforschung (Tarptautinis terminologijos tyrimų institutas) įsikūrė 1989 m. kaip Aust-

rijos įstatymais besiremianti tarptautinė asociacija. IITF nuo 1990 m. kas pusmetį rengia žurnalą „Terminology Science and Research“ („Terminologijos mokslas ir tyrimai“), skirtą įvairiems teoriniams terminologijos aspektams, rengia ir leidžia konferencijų pranešimų rinkinius ir terminų žodynus, nuo 1991 m. – monografijų seriją „IITF Series“. Minėtoje serijoje išėjo šios knygos: H. Felber „Allgemeine Terminologielehre und Wissenstechnik. Theoretische Grundlagen“ („Bendroji terminologijos ir žinijos inžinerijos teorija“), U. Reinke „Der Austausch terminographischer Daten“ („Keitimasis terminografijos duomenimis“), „Selected Readings in Russian Terminology“ („Rinktiniai rusų terminologijos darbai“), „International Conference on Terminology Science and Terminology Planning. IITF Workshop Theoretical Issues of Terminology Science“ („Tarptautinė terminologijos ir terminijos planavimo konferencija. IITF teorinių terminologijos klausimų seminaras“), B. Moschitz-Hagspiel „Die Sowjetische Schule der Terminologie (1931–1991)“ („Sovietinė terminologijos mokykla“), P. Weissenhofer „Conceptology in Terminology Theory, Semantics and Word Formation“ („Terminologijos teorijos konceptologija, semantika ir žodžių daryba“), „Beiträge zur Terminologie und Wissenstechnik“ („Terminologijos ir žinijos inžinerijos klausimai“), P. Sandrini „Terminologiarbeit im Recht. Deskriptiver begriffsorientierter Ansatz vom Standpunkt des Übersetzers“ („Terminologijos darbas teisės srityje“), C. Laurén, J. Myking, H. Picht „Terminologie unter der Lupe“ („Terminologijos tyrinėjimai“).

Technikos komitetas 37 „Terminologija“ buvo įkurtas 1936 m. E. Wüsterio iniciatyva. Po II pasaulinio karo jo veiklą tęsia tą patį pavadinimą išlaikęs Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) komitetas. Šiuo metu veikia trys pakomitečiai, rengiantys standartus, reglamentuojančius terminologijos principus ir metodus, terminų žodynų rengimą ir terminijos kompiuterizavimą.

GTW – Gesellschaft für Terminologie und Wissenstransfer (Terminologijos ir žinijos perdavimo asociacija) įkurta 1986 m. kaip Vokietijos įstatymais pagrįsta tarptautinė asociacija, kurios tikslas buvo surengti pirmąjį terminologijos ir žinijos inžinerijos (TKE) kongresą 1987 m. Šis renginys vyksta kas treji metai ir yra skirtas terminografijai kompiuterizuoti.

Terminologijai skirtų periodinių leidinių nėra daug, todėl būtina paminėti „John Benjamins Publishing Company“ nuo 1994 m. du kartus per metus leidžiamą žurnalą „Terminology“ („Terminologija“). Jis skirtas teorinėms ir praktinėms terminologijos darbo problemoms, ypatingas dėmesys tenka naujoms sritims, pavyzdžiui, duomenų pateikimui ir perdavimui, informacinėms technologijoms, terminologijos duomenų bazėms. Nemaža straipsnių skirta atskirų sričių terminijai.

LITERATŪRA

- Cabré M. T. *Terminology: Theory, methods and applications*, Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1999.
Felber H. *Terminology manual*, Paris: UNESCO, INFOTERM, 1984.
Гринев С. В. *Введение в терминоведение*, Москва, 1993.
Новодранова В. Ф. Терминологический взрыв в 90-ые годы XX в. – *Научно-техническая терминология: научно-технический реферативный сборник*. Вып. 1, Москва, 2000, 4–9.
Суперанская А. В. Терминология XX века. – *Тен пат*, 37–38.

Jolanta GAIVENYTĖ-BUTLER
Albina AUKSORIŪTĖ

Jolanta GAIVENYTĖ-BUTLER
Lietuvių kalbos institutas
Antakalnio g. 6, 2055 Vilnius
E. paštas jolantag@ktl.mii.lt

Gauta 2001 09 25

Albina AUKSORIŪTĖ
Lietuvių kalbos institutas
Antakalnio g. 6, 2055 Vilnius
E. paštas albinaa@ktl.mii.lt